

VEČERNI LIST

Posamezna številka 60 vin.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 60 vin.

Cene po pošti:

za celo leto . R 84—

za pol leta . R 42—

za četrt leta . R 21—

za 1 mesec . R 7—

Za Ljubljano mesečno 7 R

Za inozemstvo mesečno R 12—

Uredništvo in uprava:

Kopitarjeva ulica št. 6

Uredn. telefon št. 50

Zločini meščanske morale.

Zagrebska demokratska »Riječ« je poročala te dni: Neka zagrebska družina je opazila, da je služkinja, ki so jo nedavno sprejeli v službo, bolna. Poslali so dekleta k zdravniku in ta je konstatiral — sifilis. Družina je nato zahtevala od vsake izmed služkinj, ki so se prišle ponujat v službo, da se da zdravniško preiskati. Izmed 7 deklet je bilo šest sifilitičnih! V neki drugi družini je sifilitična služkinja okužila 3 letno domačo hčerko. »Riječ« zaključuje z zahtevom, da se uvede za služkinje obvezna zdravniška preiskava in prisilno zdravljenje. Osjčka »Narodna Obrana«, ki beleži to poročilo »Riječi«, pravi, da razmere med služkinjami tudi v Osijeku niso dosti boljše. Protivi se pa obvezni zdravniški preiskavi za služkinje, ker bi moralo to odgnati od poselskega poklica zadnje pošte. Pač pa priporoča najstrožje zasledovanje ponočnega vlačuganja, zvodništva itd. Gospodari morajo biti odgovorni za svoje služkinje, da bi ponoči ostajale doma. Ničvredna dekleta bi morala biti pod policijskim nadzorstvom, nepristojne naj bi se izgnale iz mesta. Spolno bolna dekleta bi morale povedati, kdo jih je okužil in dotičnik bi se moral kaznovati. Za služkinje naj bi se povsodi ustanovili domovi, kjer bi o prostem času, posebno ob nedeljah, mogle najti vzgojo, pouk in zabavo. Končno list trka na vest svobodniželne inteligence, ki s svojim propagiranjem svobodnega spolnega življenja sama svojim družinam pleče bič: spolno bolne služkinje. S tem je list položil prst na pravo bolno mesto: Meščanska morala brez Boga in njegovih zapovedi v zvezi z nesocialnim kapitalističnim družabnim redom — to je vir širjenja spolne kuge. Okuženje se vrši od zgoraj navzdol, a od tu se strupeni val odbija zopet nazaj in pljuska prav v družine prvotnih zastrupljalcev. Sedaj kriče po obvezni zdravniški preiskavi za svoje žrtve! Nič nimamo proti temu, da se na primeren način zaščitijo nedolžne družine, toda istočasno zahtevamo, da se zaščitijo na enako strogo način tudi ljudske hčere, ki prihajajo v mesto iskati kruha, pa najdejo mnogokrat dušno in telesno pogubo. One pred postavo ne smejo veljati nič manj nego otroci meščanskih družin.

Povemo pa vnaprej, da bo ves trud na eno in drugo stran zaman, ako se ne bo opiral na večni pravni zakon, izražen v 10 božjih zapovedih in evangeliju.

Poslene služkinje same so našle najboljše pot, kako obvarujejo pogube najprej sebe, a s tem tudi meščanske družine. S tesno stanovsko organizacijo, ki se bori za njihove socialne pravice in koristi, obenem pa skrbi za njihovo vzgojo, izobrazbo in zabavo — vse na temelju krščanskih moralnih načel. Vsak, ki mu je resnično za splošno blaginjo, bi moral ta korak naših služkinj odobravati in podpirati, ne pa mu iz strankarsko-političnih ali slabo razumljenih razrednih interesov nasprotovati. Prepričani smo, da bi se dalo tudi v Zagrebu in drugih južnovzhodnih mestih naše domovine doseči s krepko krščansko strokovno organizacijo služkinj več nego z vsemi policijskimi predpisi.

SMRTNA OBSODBA NA MADŽARSKEM.

LDU Budimpešta, 25. maja. (DKU) Po dvotedenski obravnavi je bila danes izrečena sodba proti komunistom, ki so bili obtoženi, da so povodoma krvave udušitve proti-revolucije v ozemlju ob Tisi zagrešili težke zločine. Pet obtožencev je bilo radi zločina umora v več primerih obsojenih v smrt na vešalih. Štirje obtoženci so dobili 15 let ječe.

NEMIRI NA TEŠINSKEM.

LDU Dunaj, 26. maja. (Dun. KU) Kakor poročajo listi, se na vzhodno-šlezjskem plebiscitnem ozemlju nadaljuje nemiri navzlic prekomu sodu. Pri poizkusu navala na Društveni dom v Dombrovi in na tamošnje pristavo se je vnel boj s puškami; več oseb je bilo hudo ranjenih. — Stavka poljskih rudarjev se nadaljuje. Iz strahu pred sabotajnimi čini so nehali delati štirje rovi s češkimi delavci.

Pogajanja med Italijo in Jugoslavijo se prično.

LDU Trst, 25. maja. »Il Lavoratore« poroča iz Rima od 24. t. m.: Rimski list »Il Messaggero« piše, da bo minister zunanjih zadev Scialoja v prihodnjih dneh odpotoval v Pallanzo, kamor dospeta tudi dr. Trumbić in dr. Pašić. Dan sestanka ni

še določen, a domneva se, da bo v prvih dneh junija jadranski mir lahko dogotovljen. Nekateri drugi listi zanikujejo to vest, a dopisnik »Lavoratore« trdi, da mu je bilo poročilo »Messaggera« potrjeno od oficijelne strani.

Splošna stavka v Furlaniji.

LDU Trst, 25. maja. Glasom poročil tukajšnjih listov je izbruhnila v soboto v Karniji (videmsko okrožje) v Furlaniji in na Beneškem splošna stavka v znak protesta proti veliki brezposelnosti in težav-

nemu gospodarskemu položaju, v katerem se nahajajo pokrajine, ki so trpele vsled vojnih dogodkov. Vse kategorije delavcev, vseveži železničarje, so se priključile stavki. Listi ne izhajajo.

Izpred poročnega sodišča.

OPROŠČENA DETOMORILKA.

Hči kočarja J. Dolinška, roj. l. 1899, je služila leta 1918 in 1919 za dekle pri Ani Skubic v Lanišči, kjer se je seznanila s sosedovim hlapcem Antonom Matjašičem. O Božiču je odšla iz službe domov k staršem, odkoder se ni več vrnila v službo. Njena gospodinja, njen fant Anton Matjašič in drugi ljudje so opazili, da je Dolinškova v blagoslovljenem stanu, kar je pa vsem tajila, ker je mislila skrivaj poviti in otroka usmrtiti, kar sama izrecno prizna: »Mislila sem, da če pride otrok na svet, bom tako naredila, da bo umrl.« Ta svoj že prej sklenjeni in premišljen namen je res ob otrokovem rojstvu tudi izvedla, kar je sama pri sodišču priznala 16. marca t. l.: »... ko sem povila otroka, je otrok malo zajokal; nato sem šla v vežo, vzela škaf, v katerega sem vtila korec vode in ga prinesla v sobo. Otroka sem zavila v cunj in ga položila v škaf, takrat otrok ni več jokala.« Na vprašanje sodnika, zakaj je vtila v škaf vode, je izjavila: »Zato, da bi otrok umrl. Škaf z otrokom sem nato nesla na dvorišče, v nedeljo zjutraj sem ga potem nesla zakopat.« Rekla je tudi: »Priznam, da sem otroka potem, ko sem ga porodila, vzela v roko in sem ga z eno roko močno stisnila za obraz zato, da je umrl. Potem sem otroka zavila v cunj in šla v vežo po škaf. V veži sem nalila malo vode, nesla potem otroka v vežo, položila sem ga v škaf in ga nesla nato na dvorišče, kjer sem ga skrila za neke deske. Drugo jutro ob 6. sem vstala, vzela sem rovnico in sem nesla otroka zakopat v gozd blizu hiše. Imela sem namen, da ga pozneje izkopljem in prenesem na pokopališče, da bi počival v blagoslovljeni zemlji. Ko je ležal otrok že na tleh, sem šla v vežo, kjer je bila v omari bagoslovljena voda, nalila sem vode v roko in sem z njo poskropila otroka, da bi bil krščen in sem pri tem rekla: »Jaz te krstim v imenu Očeta in Sina in sv. Duha na moje ime, kakor sem se naučila v šoli. Otroci je bil takrat še živ, ker se je še gibal.«

Porotnemu senatu predseduje g. dvorni svetnik Regally, votanta sta g. dvorni svetnik Andolšek in svetnik Bulovec; obtoženko Dolinškovo zagovarja dr. Wurzbach, obtožbo zastopa državni pravdnik dr. Modic.

Obtožena Rozalija Dolinškova je priprosto, toda čedno oblečena. Dvorni svetnik Regally obtoženki: »Ali ste storila to, kar Vas obtožnica obdolžuje?« — »Da.« — »Ali se čutite krivo?« — Obtoženka prvotno pravi: »Ne«, toda se premisli in pravi: »Da.« Služit je šla, ko je bila sttra 15 let. Matjašič, njen fant, ji je rekel, da jo bo poročil. Svoje stanje je, kakor pravi, prikrivala, ker jo je bilo sram. Svoj veliki greh opisuje Dolinškova tako, kakor ga opisuje obtožba in pravi: »Potem, ko sem otroka krstila, sem ga stisnila en mal za obraz zato, da bi umrl.« — »Zakaj ste hoteli otroka s sveta spraviti?« — »Zaradi sramote in tri leta sem bila bolna na glavi.« — Dvorni svetnik Regally: Tega niste še povedali, tudi preiskovalnemu sodniku ne.« — Molc. — »Tisto dopoldne me je bolela glava, popoldne pa ne več.« — Na dvorišču je skrila otroka za neko desko. Dr-

žavni pravdnik dr. Modic: »V preiskavi je rekla preiskovalnemu sodniku, da je nameravala otroka usmrtiti.« — Dvorni svetnik Regally: »Ali je res, kakor ste rekla: »Bom tako z njim naredila, da bo umrl?« — Res.« — Kako ste ga mislili usmrtiti?« — »V vodo sem ga mislila vreči.« — Dr. Wurzbach: »Predlagam, da naj se preišče njeno duševno stanje glede na to, ker pravi, da jo je glava bolela.« — »Ko sem bila še majhna: pet let sem bila stara, sem imela vročinsko bolezen in me je tri leta glava bolela.« — »Kakšna izpričevala ste imeli v šoli?« — »Dobre: v računstvu, krščanskem nauku in v pisanju sem imela eno.

Priča Anton Matjašič pravi, da se je bolj natančno seznanil z njo lani enkrat v postu. »Ali ste se mislili poročiti z njo?« vpraša g. dvorni svetnik Regally pričo: »Seveda sem jo nameraval vzeti; ljudje so mi pripovedovali, da je nosna, o pustu sem jo vprašal, če je to res, toda še takrat mi je rekla, da ni.«

Anton Matjašič pravi med drugim: »Ne hodim veliko v cerkev, me ne zanima dosti.«

Priča Marija Dolinšek, mati obtoženke, pravi, da »bom vse povedala« in se ne odpove pričevanju. O hčeri pravi: »Doma je bila pridna, pridno se je učila. Predno je v šolo šla je bila v glavi bolna; v šoli je bila pridna: hudo dobro zna »rajlat.« Hudo« so bili gospodarji in gospodinje zadovoljni z njo. Opazila ni na hčeri nobene spremembe; »zmeraj je bila huda, če sem jo kaj vprašala in je rekla, da ni res.« Prejšnji dan ji je bilo v glavi strašno hudo, v soboto je pa delala fejt in pripovedovala, da jo hudo glava boli. Potlej v soboto mi je povedala, kaj da je. Kar v njeni sobi sem doli padla, tako sem se prestrašila.« »Kaj je ona z otrokom naredila?« — »Rekla je, da je otrok mrtev, sama ga je nesla iz hiše in drugi dan ga je pokopala.«

Orožniški podnarednik France Brezovec pove, da je 14. marca izvedel, kaj se je pri Dolinškovi zgodilo. Mati Dolinškove, mu je rekla, da je Roza že en teden bolna na španski bolezn, toda nato je povedala, kar se je zgodilo in da ji je hči mrvega otroka pokopala. Roza je morala sama pokazati, kje je otroka zakopala: kakih 300 korakov od hiše. Izprva mi je Roza trdila, da je prišel otrok mrtev na svet, toda pozneje mu je povedala, da ga je usmrtila. Dvorni svetnik Regally: »Ali je res, kar je priča povedala?« — »Res.«

Sodni izvedenec dr. Tičar izjavi, da je bil otrok živ rojen in da je umrl nasilne smrti; otrok je bil nenavadno krepak, nemogoče je, da bi bil kak drug defekt povzročil otrokovo smrt. Dejanje je bilo storjeno pri zavesti. Dvorni svetnik Regally zagovorniku: »Ali boste stavili kake predloge?« — »Se jim odpovem.«

Sodišče je stavilo porotnikom eno samo glavno vprašanje.

Nato pletira državni pravdnik dr. Modic za potrditev vprašanja, zagovornik dr. Wurzbach prosi, naj porotniki na nje stavljeno vprašanje zanikajo. Dvorni svetnik Regally je podal nato gospodom porotnikom pregled o celi razpravi in poučil gospode o njihovem postopanju.

Na stavljeno jim vprašanje so odgovorili porotniki takole: 7 glasov ne in 5 glasov da.

Dvorni svetnik Regally je na to razglasil, da se Rozalija Dolinšek oprosti.

Kandidati se oglašajo!

Ni še bilo posušeno črnilo na včerajšnjem našem članku o prizadevanju liberalcev, polastiti se poverjenišva za socialno skrbstvo, ko se je v »Slov. Narodu« predstavil nov kandidat za to mesto. Ker smo poudarjali, da je za socialno poverjenišvo treba teorije in prakse, je novi kandidat pokazal oboje. Piše se dr. Kokalj. Možu nimamo ničesar očitati. On je bil doslej odvetnik in »Narodov« podlistkar, kar je za poverjenika dovolj. Sedaj, ko je čas, je postal tudi soc. sodrudenik »Narodov« in je včeraj ne ravno v prekratnem članku rešil socialno vprašanje na en mah. Ta njegova dobra volja je tako ginitljiva, da bo delavstvo ostrmel, kdo je ta novi prerok, ko bo na tako sljajen način odpravil dragino. Po dr. Kokaljevem socialnem in delavskem programu bo draginja konec po sledečem receptu:

»Ko so neprestano rasle cene neutrpnim živlom, moralo je delavstvo zahtevati višje mezde... toda danes... so začele padati cene krompirju, moki in še celo vinu. To dejstvo nalaga delavstvu dolžnosti... Med te dolžnosti štejemo najprvo dolžnost, da mora sedaj delavstvo samo znižati svoje mezdne zahteve.« — Tako človekoljubni in socialno čuteči gospod dr. Kokalj, ki nato ponavlja svojo prošnjo ter jo izpreminja celo v grožnjo: »Trezno, razsodno in uvidevno delavstvo bo vsled tega (namreč vsled članka dr. Kokalja. Op. ur.) samo vedelo, kaj je sedaj dolžno storiti in to samo od sebe, brez vsakega tujega pritiska (!). Dolžno je samo odsebe zahtevati znižanje danes previsokih delavskih mezd.«

Ali ni takle kapitalistični liberalni gospod kakor nalašč ustvarjen, da reši socialno vprašanje? Če se vsa liberalna inteligenca nahaja na tem višku socialnega umevanja kot ta gospod, ni čudno, da ljubljanski oštirji še do danes niso znižali »svoje vinske valute«. Toda to ne spada k stvari! Pač pa spada k stvari dobro srce gospoda bodočega delavskega poverjenika dr. Kokalja. On je namreč v svojem znamenitem članku zagotovil delavstvu, da mu bodo kapitalisti na večne čase hvaležni, če delavstvo samo proglasi, da naj se mu plače znižajo. Dr. Kokalj namreč čisto resno piše:

»S tem (če namreč zahteva znižanje plač. Op. ur.) si bo delavstvo osvojilo srca in simpatije najširših krogov, celo onih, ki doslej niso bili prijazni delavskim težnjam. Kolikor je nam znano, delavskim težnjam doslej niso bili ravno naklonjeni oni »široki in najširši krogi«, ki so se kot kapitalisti debelili na stroške delavstva. Vkljub »previsokim plačam« je delavec ostal revež, kapitalist pa je vendar množil svoje milijone. Če bo sedaj delavec šel in izjavil, da hoče nižjo plačo, ga ne bo med kapitalisti norca, ki bi ne bil s tem zadovoljen. Nam se zdi le škoda, da dr. Kokalj, kot kandidat za poverjenika za socialno skrb ni predlagal sledeče:

»Vsak delavec, da si zagotovi hvaležnost kapitalistov, naj se odreče sploh vsaki plači. Če bi pa kdo izmed industrialcev teh delavskih zahtev ne hotel upoštevati, tedaj sme delavstvo in edino le v tem slučaju — nastopiti s štrajkom. V ta namen se delavstvo organizira v liberalni delavski organizaciji pod vodstvom dr. Kokalja, dr. Trillerja, pod nadzorstvom Jadranske banke in Zveze industrijcev.«

Tak predlog bi bil ravno tako »socialen« kot je »socialno« naziranje liberalnih kapitalistov, ki govore izpod peresa dr. Kokalja. Vendar pa delavstvo od svoje strani lahko odločno izjavlja, da se odpove vsem svojim plačam, kakor hitro se dr. Kokalj in njegovi industrijski kapitalistični prijatelji izjavijo, da se odpovedo na korist splošnosti in delavstvu samo za en mesec vsem prejemkom in dohodkom, ki izvirajo iz delavskih žuljev. To je naš protipredlog, ki je prav tako resno mišljen, kakor resno je socialno umevanje liberalnih kapitalistov.

In s tem je konec razprave o tej socialni kandidaturi!

„Boljševiki“ z Vinice.

Viniški nadučitelj gospod Franjo Lovšin nam je poslal glede na naše poročilo, priobčeno v 114. številki našega lista dne 20. maja 1920 pod zaglavjem: »Boljševiki z Vinice«. — »Kako je dr. Žerjav fabriciral boljševike« sledeči popravek:

»Ni res, da je viniški nadučitelj ob preobratu zaprisegel ljudi na republiko, res pa je, da sem povzročil dne 1. novembra 1918, da je ljudstvo v Vinici priseglo na svobodno jugoslovansko državo; — ni res, da sem se na usodni dan, ko so ljudje prišli od mene tirjat občinski pečat, po lastni izpovedi »prekrižal, vzel rožni venec in revolver«, res pa je, da sem tisti dan odhajajoč na poziv demonstrantov na trg, pripravljen na najhujše, se prekrižal, ter vzel s seboj orožni list in revolver.«

Popravek gospoda Lovšina nas je razveselil in sicer zato, ker želimo, da po jasni, kako so se vršili dogodki dne 1. novembra 1918 na Vinici. Viniški nadučitelj g. Lovšin je pri razpravi pred kazenskim senatom ljubljanske deželne sodnije pod prisego pričal, da takrat ljudi ni zaprisegel na republiko, marveč povzročil je, da je ljudstvo v Vinici priseglo na svobodno jugoslovansko državo in je še pristavil, da je on prepričan monarhist.

Občina Vinica z odborništvom je pa poslala na okrožno sodišče v Novem mestu dne 6. majnika 1919 daljšo vlogo, katero so podpisali Juri Benet, Mate Videvič, Ive Kobe, Ive Kobetič, Franc Špehar, Ive Govje, Peter Zulec, Miko Rogina, Franc Mihelič, Peter Flajnik, Jože Gerdun, Mate Žalec, Franc Šutej, Štefan Puhek, Jože Tomc in Ivan Balkovec, v kateri se bere med drugim bobesedno:

»3. Da je pri nas vse ljudstvo razburjeno, na republiko in svobodo navdušeno, to ves občinski odbor pripozna. Krivda je le teh oseb: g. Franc Lovšin, g. Jure Šterk in g. Peter Malič; le ti trije so krivi vse razburjenosti, ker ti trije so poslali po vsej občini pozive, da naj pridemo vsi 1. novembra leta 1918 v občino. Kaj takega se ni zgodilo v beli ljubljanski deželi, kakor v naši Viniški občini 1. novembra 1918

in sicer:

Ko smo se zbrali vsi v občino, stopi Franc Lovšin, učitelj, na prvo mesto in prične govor na svobodo in republiko, pred vsem pa postavi Franc Lovšin sebe in Jure Šterka in Petra Maliča za občinske prave, na kar jim ni nobeden ugovarjal. Potem je pričel Franc Lovšin govor, kako nas je zatirala Nemčija in Avstrija in Srbija, potem je pa poslal g. Lovšin po žandarmerijo, na kar je prišel le vahtmajster sam. Potem je govoril g. Lovšin:

»Možje in fantje, od današnjega dne

vas ne smejo nikdar več siliti k vojakom, zdaj je svoboda. Zdaj bodo šli le ti k vojakom, ki bodo šli radi sami od sebe, za dobro plačo.« In je rekel: »Od danes naprej ne bodo več žandari, ampak policaji.« »Potem je g. Lovšin vprašal, kateri je najstarij mož med nami. Oglašil se je sivostari mož do 80 let star. Tega je postavil g. Lovšin za prezidenta in ga postavil na sredo mize in g. Lovšin je zapovedal prinesiti dve sveči in svečnike in božje razpelo in po svojem dolgem govoru, ki ga je govoril na svobodo in republiko, da več ne bomo imeli nikdar ne cesarja ne kralja, ampak zdaj bo svoboda, kakor je v Ameriki, Angliji in Franciji. Nato je zapovedal g. Lovšin vsem dvigniti desno roko in tri prste na kvišku in smo morali zgovorjati besede na svobodo in republiko za g. Lovšinom, kakor bo govoril, tako moramo tudi mi vsi za njim. Ko so bile sveče prižgane, smo vsi prisegli in sicer: »Mi vsi prisegamo na svobodo in republiko pričo živega Boga, tako resnično in nam Bog pomози.« Priseglo jih je gotovo okoli 500 oseb. Ko smo prisegli, je vzel g. Lovšin sam Barjak v svoje roke in ga je nesel sam osebno okoli cele Vinice in vednem vikanju: živijo svoboda, živijo republika, živijo Wilson, živijo Amerika. Ko smo prišli do žandarske postaje novi prvaki občine, smo zahtevali, da se mora tabla takoj sneti od žandarske postaje. Med tem so dali ne brojne strele. Od tistega dneva je vse ljudstvo kranjsko in hrvatsko pobeneno se drži slavne prisega, ki so jo vodili g. Franc Lovšin in g. Jure Šterk in Peter Malič. Ko so se te osebe navedene prenašale, ker tega se ni zgodilo v celi deželi, kaj se je na Vinici dne 1. novembra, radi tega prosi ves občinski odbor, naj bi te tri osebe nazaj vzele svojo pomoto in naj bi dokazali ljudstvu, kaj je na stvari pomote.«

Morebiti odredi tista deželna sodnija v Ljubljani, pred katere kazenskim senatom je g. Lovšin pod prisego pričal, da ni ljudi prisegal na republiko, da se preišče protislovje z navedbami zdaj javnosti izročene vloge viniške občine z dne 6. majnika 1919, da se zaslusijo možje, kateri so vlogo podpisali in vsi, ki so na slavni 1. november 1918 prisegli po diktatu g. Lovšina, da bo javnost znala, da ima prav g. Lovšin, ki pravi, da je zaprisegel ljudstvo na svobodno jugoslovansko državo, ali je pri prisegi rabil besede: »Mi vsi prisegamo na svobodo in republiko pričo živega Boga, tako resnično in nam Bog pomози.«

Omenjam še, da je popis viniških dogodkov z dne 1. nov. 1918 prineslo naše časopise, a g. Lovšin tedaj ni čutil potrebe, da bi bil na to poslal popravek. Naj sedaj pojasni zadevo!

JUŽNA ŽELEZNICA IN JUGOSLAVIJA.

LDU Dunaj, 25. maja. (DKU) Generalni ravnatelj južne železnice dr. Fall se je mudil v Parizu, da bi se pogajal z interesi francoske južne železnice o vprašanju, kaj bi bilo ukreniti, da se Jugoslavijo pridobi za pristop k časni upravi južne železnice, k čemur sta že pristopili Avstrija in Madžarska. Pogajanja, ki jih je uvedla prejšnja jugoslovanska vlada, bo nova vlada nadaljevala in je upati, da bo jugoslovanska vlada, uvidevajoč pomen vprašanja južne železnice za Jugoslavijo, pristopila k časnemu režimu, ki ga Francija najzvišneje podpira.

Politične novice.

+ Papežev delegat na Reki in njegove naloge. V Beograd so došla zanesljiva poročila, da je poslanstvo papeževoga delegata Constantinija na Reki samo začasno. Sveta stolica s tem nikakor nima namena, da odcepi Reko od senjske škofije, ampak hoče samo varovati duhovne interese reškega prebivalstva. D'Annunzio se je vedno vmešaval v cerkvene stvari in poniževal vero in cerkev. Senjski škof ni mogel ničesar ukreniti proti temu početju, ker mu je onemogočeno vsako občevanje z Reko, dočim je mogel n. pr. celovski škof za jugoslovanski del svoje škofije imenovati svojega generalnega vikarja. Zato je sv. stolica poslala tja začasno svojega delegata, da uredi cerkvene razmere in varuje cerkvene koristi. Nikakor pa ni s tem izvršena odcepitev Reke od senjske škofije, kar izrecno poudarja pismo, ki ga je v tej stvari poslala sv. stolica senjskemu škofu dr. Marušiću.

+ Zmede v Italiji. V Furlaniji se je začela velika stavka, kateri so se v celoti pridružili tudi železničarji. Nekaj se plete tudi v Milanu, odkoder že več dni ni nobenih časopisov. V Švici se razširjajo vesti, da so komunisti v Milanu proglasili sovjetsko republiko. — V Rimu so se pripetili 24. t. m., ko so obhajali spomin italijanskega vstopa v svetovno vojno, krvavi izgredi med nacionalističnim dijaštvom in kraljevo stražo. Ubitih je bilo 6 oseb in mnogo ranjenih.

+ Nova češkoslovaška vlada se je postavila v glavnem iz dosedanje koalicije; sodeluje pa tudi nekaj drugih strank. Prevzeli so: Tusar predsedstvo in narodno brambo; Švehla notranje stvari; dr. Beneš zunanje stvari; dr. Engliš finance; dr. Šrobar narodno zdravstvo in unifikacijo; Stanek pošto in brzojav; Habermann prosveto; dr. Meisner pravosodje; Stříbrný železnice; dr. Vrbenský javna dela; Sonntag trgovino; Schannis prehrano; Prašek poljedelstvo; dr. Winter socialno skrbstvo; minister brez portfelja dr. Dorer je določen za Slovaško in minister brez portfelja dr. Hotowetz za zunanjo trgovino.

+ Zborovanje avstrijske katoliške mladine. Državna zveza katoliške nemške mladine v Avstriji je zborovala o binokostih v Marijinem Celju. Zveza šteje približno 600 društev s 30.000 člani. Središče tvori tajništvo na Dunaju, v katerem je zaposlenih 25 stalnih moči. Delo Zveze obsega: Načelno šolanje in izobrazba mladine; v ta namen se je vršilo lani 6956 predavanj in 72 tečajev; pevskih odsekov je 60, glasbenih 78; knjižnic je 70 z 38.960 zvezki; Zvezini glasili sta »Jugendwacht« in »Führer«. Dalje se peča Zveza s socialnim skrbstvom ter ustanavlja na deželi domove, kamor pošilja vajece na odidi; po mestih ima 34 domov za delavno mladino, kjer daje s pomočjo švedskega in norveškega »Rdečega križa« hrano 4000 mladostnim osebam; po možnosti skrbi tudi za obleko. Za telesno vzgojo skrbi 30 potovalnih odsekov, ki prirejajo izlete in 25 telovadnih odsekov. Za strokovno izobrazbo skrbi strokovni odsek; po vseh strokovnih organizacijah obstojajo razredi za vajece.

Dnevne novice.

— Ali se ženska res nima pravice vtikati v politiko? Pod tem naslovom v kratkem izide brošura, ki jo izda »Krekova prosveta«. Obsega sledeče sestavke: Kaj je politika? Kdo dela politiko? Svobodomiseln napad na šolsko mladino. Protivrska šola naj se nadaljuje izven šole. Napad na krščansko družino. Ženska volilna pravica. Pred odločitvijo (slovenske stranke). Ljudska stranka. Na delo! — Knjižica v poljudnem slogu razmotriva

pereča vprašanja, ki ravno žensko najgloblje zadevajo. Stane 2 K, po pošti 30 v več. Priporočamo predvsem skupna naročila, ki jih sprejema »Krekova prosveta« v Ljubljani, Poljanska cesta (Alojzije- -višče). Naročila naj se pošiljajo takoj!

— Gostovanje Ljudskega odra. Ljudski oder iz Ljubljane je gostoval v soboto pred Binkoštni v Ljudskem domu v Kranju z »Masko satana« in »On, ona, on«. Gostovanje je uspelo precej povoljno. — Na binkoštni ponedeljek je gostoval Ljudski oder v Trzinu z enodejankami »Snuhač«, »Medved« in »Damočlejev meč«. Te igrice so vzbudile med hvaležnim Trziškim občinstvom obilo vedrega smeha in so jim ostale v prijetnem spominu. Ljudski oder bo priredil še druga gostovanja.

— Slovenci v Afriko? Osješka »Narodna Obrana« poroča, da so 22. t. m. ustavili v Osijeku deseterico Slovencev, ki jih je nameravala neka francoska misija poslati v Afriko kot kolonialne delavce z dnevno plačo 1 in pol franka. Ni dvoma, da so ljudi zmamili kakšni brezvestni agenti z lažnjivimi obljubami. Bilo bi res žalostno, ako bi inteligentni slovenski delavec hodil tlačaniti francoskim kapitalistom v črno Afriko. Oblasti naj pazijo na sumljive agente!

— Kdo je glavna zavora delavskemu gibanju, da ne more doseči svojih političnih, gospodarskih in kulturnih ciljev? — Pivske navade!

— Proslava sv. Cirila in Metoda. Dne 24. t. m. dopoldne se je vršila v Zagrebu svečana proslava državnega praznika sv. Cirila in Metoda. Pri proslavi je sodelovala tudi vojska, ki je s svojo prisotnostjo povečala proslavo. Ob 9. uri dopoldne je armijski poveljnik general Vašič v navzočnosti poveljnika divizije in štaba sprejel raport čet. Nato se je vršila svečana služba božja v pravoslavni cerkvi, katere so se udeležili zastopniki civilnih in vojaških oblasti. Po končani službi božji se je na Jelačičevem trgu vršil pregled vojske. Po vojaški slavnosti je sprejema general Vašič čestitke prisotnih zastopnikov oblasti, konzulatov in tujih misij.

— Smrtna tragedija v Kranjski gori. Dvajsetletna posestnikova hči Helena Klotfutar je vzele dne 7. aprila letos svojemu bratu samokres, s katerim je prišla v trgovino konzumnega društva v Kranjski gori, kjer ga je namerila na Frančiško Smolej, ker je vedela, da se orožja boji; na nesrečo se je igrala z njim, toda samokres se je sprožil in Frančiška Smolej se je zgrudila smrtno ranjena na tla. Deželno sodišče v Ljubljani je zato obsodilo Klotfutarjevo na štiri tedne zapore.

— Cene padajo! Iz Subotice poročajo, da so za pšenico začele naglo padati tudi cene svinjam in drugi živini. Svinje, ki so jih še nedavno plačevali po 30 do 34 kron kg, so sedaj po 16 do 17 kron kg. Goveji živini in teletom so padle cene za 2 do 3 krone pri kg. Ravno kar so znatno padle cene ovcam in jagnjetom.

— I. jugoslovansko razstavo narodnih dekorativnih ročnih del pripravlja v Zagrebu »Ženska Udruga«. Razstava bo obsegala: narodne noše, tkanine in vezene, lesorezbe, usnjene in lončarske dekorativne predmete; dalje umetnoobrtne predmete na tkanini, steklu, porcelanu in končno predmete domače obrti: tkanine, vezene, preproge, čipke itd.

— Alkoholizem razruši telesno zdravje in slabi duševne moči. Vsled alkohola trpe zlasti živčevje, pljuča, želodec, jetra, obisti, srce, žile. Naposled se pokvari vsa kri.

— Razširjenje selske službe. Z dnem 1. junija 1920 se razširi pri kr. poštenu uradu Velikovec dostavljanje pošiljatev po selskem pismonoši v sledeče vasi: Lipov dvor, Sela, Sv. Peter pri Vašinjah, Račice, Vacelna vas, Gorčice in Vinare. — Dostavljanje se bo vršilo vsak dan razun nedelje.

— Otvoritev telefonske centrale z javno govorilnico pri poštenu uradu Vetrinj. Pri poštenu uradu Vetrinj se je otvorila 5. maja t. l. telefonska centrala z javno govorilnico.

— Abstinencijska organizacija »mladih junakov« izkazuje za leto 1919 na Kranjskem 35.000 članov.

— Če se skriva dinamit. Franc Avsec iz Krčevine pri Starem trgu je imel od leta 1916 do leta 1920 v podstrešju spravljen dinamit, s katerim je tudi streljal. Dalje si je ob razslu Avstrije prilastil vojaško pušo s 25 patroni. Deželno sodišče je zato prisodilo Avsecu 6 tednov strogega zapore.

— Kdo nam leto za letom zmanjšuje produktivno moč našega delavca in kmeta? — Alkoholizem!

— Oče in otrok pod vlakom. Železniškega čuvaja v Novem Dalju Jeleniča je te dni na progi zasačil vlak, ko je šel s svojim dvehletnim detetom na rami. Jelenič ni vedel, da bo ta dan vozil vlak po drugem tiru nego običajno. Vlakovodja vlaka ni mogel pravočasno ustaviti. Stroj je Jeleniča podrl na tla in mu odrezal glavo. Otrok je najprej za obleko obvisel na stroju, nato pa padel na tla; preko njega je šla lokomotiva in več voz. Tedaj se

je vlak končno ustavil. Izpod vozov so izlekli otroka — živega in popolnoma nepoškodovanega! Roka angela varuha je čuvala nad njim.

— Valute dne 25. maja na zagrebški borzi: 100 dolarjev 10.300 K; 100 carskih rubljev 170 K; 100 francoskih frankov 850 K; 100 nemških mark 290 K; 100 rumunskih lejev 238 K.

Ljubljanske novice.

Ij Seja »Zveze služkinj« se vrši v četrtek, dne 27. t. m. ob 8. zvečer v prostorih Jugoslovanske Strokovne Zveze, Jugoslovanska tiskarna II. nadstropje. Prosi se točna in zanesljiva udeležba. — Podpredsednica.

Ij Vaja za »Revčka Andrejčka« se bo na Ljudskem odru vršila zopet jutri ob 8. uri zvečer.

Ij Iz ruskega ujetništva se je vrnil Jožef Zagorc iz Bršljina pri Novem mestu. Vjet je bil v Rusiji od 27. avgusta l. 1918. Danes dopoldne, ko se je po dolgi in mukopolni vožnji vrnil v Ljubljano, je obiskal tudi naše uredništvo. V Rusiji je bival skupaj z nekim Francetom iz Šiške. Matji je Gregorinova, svakom podobarja Pengova iz Kolodvorske ulice. Pod Kolčakovo vlado je zastopal svoj oddelek pri razdeljevanju daril Rdečega križa. Jugoslovancov je v Rusiji še okrog 10.000. Spisal je svoje spomine, ki jih bo priobčil. Seboj je prinesel več pisem. — Iz ruskega ujetništva je zadnje čase preko Galicije došlo več sto Jugoslovancov. Na sprejemni postaji v Mariboru se nahaja — po pripovedovanju g. Zagorca — okrog 300 vrnivših se vjetnikov, med njimi kakih 50 Slovencev.

Ij Pozdrav vrnivšim se ujetnikom. G. Zagorc pošilja srčni pozdrav vsem dragim rojakom, poznanim iz taborišča Tomsk v Sibiriji 1918-19. Prosim, da mi kaj pišete v bodoče. Josip Zagorc, kamnosek, Bršlin, Novo mesto, Slovenija.

Ij General Smiljančič, dosedanji poveljnik dravske divizije v Ljubljani, je imenovan za pomočnika ministru vojne in mornarice in se preseli v Beograd.

Ij Smrtna obsodba. V razpravi proti Ivanu Avblju iz Gorenjega loga, ki je bil obtožen, da je zastrupil svojo tačo, so vse priče izpovedale za obtoženca obteževalno. Sam je krivdo do zadnjega tajil. Porotniki so vprašanje o zavratnem umoru soglasno potrdili, nakar je bil Avbelj obsojen na smrt na vešalih.

Ij Cvetlični dan DJM. Pokroviteljstvo cvetličnega dne, ki se vrši dne 29. in 30. maja v prid strokovni knjižnici Društva jugoslovanskih medicincev v Ljubljani, je iz prijaznosti prevzela ga. dr. Šerkova, soprog dekana medicinske fakultete v Ljubljani.

Ij O zastrupljevalcu Perku in o njegovem prijatelju Koleču bo sodila porota v torek, dne 1. junija 1920.

Ij Rekordno delo na ljubljanskem deželnem sodišču. Medtem ko razpravlja porota, sodijo istočasno v I. nadstropju na št. 79 kazenski senati. Na torek dne 25. t. m. je razpravljala porota od 9. dop. do pol 2. in od pol 4. pop. do 6. zvečer; kazenski senat je pa sodil od 8. ure zjutraj do 2. popoldne in od 4. pop. do tričetrt na 9 zvečer.

Ij Smrtna nesreča na državnem kolo-dvoru. Martin Plešivčnik, hotelir v Trbižu, 54 let star, je bil včeraj ob 7. uri zvečer povožen od premikajočega stroja. Stroj mu je razmesaril noge. Bil je takoj mrtev. Plešivčnik je vozil kot begunec dva voza pohištva iz Prevalj preko Ljubljane v Trbiž. Na mestu nesreče je konstatiral g. dr. Rus Plešivčnikovo smrt, poslujoči policijski revirni nadzornik g. Toplikar je pa odredil, da so ponesrečenca prepeljali v mrtvašnico k sv. Krištofu.

Aprovizacija.

a Prodaja sladkorja. Na modre izkaznice se prodaja sladkor v aprovizaciji na Poljanski cesti št. 15, in sicer: dne 27. maja: na št. 46 od 8. do tričetrt na 9. ure; na št. 47 od tričetrt na 9. do pol 10. ure; na št. 48 od pol 10. do četrt na 11. ure; na št. 49 od četrt na 11. do 11. ure; na št. 50 od 11. do tričetrt na 12. ure; od št. 51 od 3. do tričetrt na 4. ure; na št. 52 od tričetrt na 4. do pol 5. ure; na št. 53 od pol 5. do četrt na 6. ure; na št. 54 od četrt na 6. do 6. ure. — Dne 28. maja: na št. 55 od 8. do tričetrt na 9. ure; na št. 56 od tričetrt na 9. do pol 10. ure; na št. 57 od pol 10. do četrt na 11. ure; na št. 58 od četrt na 11. do 11. ure; na št. 59 od 11. do tričetrt na 12. ure; na št. 60 od 3. do tričetrt na 4. ure; na št. 61 od tričetrt na 4. do pol 5. ure; na št. 62 od pol 5. do četrt na 6. ure; na št. 63 od četrt na 6. do 6. ure.

Zamudniki dobe sladkor s številkami 1 do 30 dne 29. maja dopoldne, s številkami 30 do konca dne 29. maja popoldne.

Prodaja sladkorja. Na bele sladkorne izkaznice št. 112, 113, 114 in 115 prodaja g. Tomaž Mencinger, Resljeva cesta.

Odgovorni urednik Jože Rutar. Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«. Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.